

Naše bezpečnost a obrana je stále více závislá na aktivitách ve vesmíru, shodují se odborníci

2.12.2022 - Radko Janata | Ministerstvo obrany ČR

Akci pod záštitou českého předsednictví v Radě Evropské unie zorganizovalo Ministerstvo obrany ve spolupráci s Ministerstvem dopravy, celkovým koordinátorem kosmických aktivit v ČR, a za podpory Pražského institutu bezpečnostních studií (PSSI).

Organizátoři společně propojili odborníky na dané téma, aby podnítli diskuzi o evropských civilních vesmírných programech, bezpečnostním a obranném aspektu odrážejícím evropské zájmy ve vesmíru, vojenském využití vesmíru jako operační oblasti a úloze evropského průmyslu při podpoře ambicí EU ve vesmíru. Na sto odborníků z členských států EU, orgánů EU a NATO a dalších evropských vládních i nevládních subjektů se 30. listopadu sešlo v Hotelu DAP Praha, aby diskutovali o těchto otázkách.

„Význam vesmíru pro bezpečnost a obranu v posledních letech výrazně roste. V poslední době se důležitost vesmíru jako operační domény ukazuje také v probíhající válce na Ukrajině,“ uvedl ve svém hlavním projevu náměstek ministryně obrany pro řízení sekce obranné politiky a strategie Jan Jireš. „Vesmír pokrývá širokou škálu oblastí – politiku, bezpečnost a obranu, vojenské aplikace a technologický rozvoj – a takto je třeba k němu přistupovat. Proto je zaměření dnešního semináře ambiciózní a multidisciplinární,“ dodal. „Vesmírné kapacity a schopnosti České republiky rostou. Naším cílem je zviditelnit naše úsilí v této oblasti a také dále podporovat národní průmysl při vývoji a integraci vysoce sofistikovaných komplexních řešení pro koncové uživatele v civilní i vojenské oblasti,“ řekl Václav Kobera, ředitel odboru inteligentních dopravních systémů, kosmických aktivit a výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva dopravy.

První panel semináře nastínil aktuální stav vesmírných aktivit jak v rámci Evropské unie, tak v České republice. Zástupce Ministerstva dopravy vyzdvihl priority Národního kosmického plánu pro rok 2025, klíčového dokumentu pro národní kosmické ambice. Patří mezi ně zvýšení konkurenceschopnosti a rozvoj schopností, maximalizace investic a posílení účasti v evropských vesmírných programech s cílem zefektivnit vnitrostátní úsilí. Česká republika zažívá akční dynamiku v aktivitách souvisejících s vesmírem, panel také představil řadu českých společností nabízejících inovativní vesmírné produkty s bezpečnostními a obrannými implikacemi.

Pokud jde o úroveň ambicí EU, celkový důraz byl kladen na účinnou spolupráci ve snaze získat evropské vedoucí postavení ve vesmíru. Vzhledem ke zvýšené globální konkurenceschopnosti se odborníci shodli na tom, že obrana ve vesmíru je klíčovou součástí strategické autonomie a zásadním předpokladem pro bezpečnost členských států EU, jejích občanů, prostředků a misí. Dále vyzvali k využívání synergií mezi vojenskými a civilními vesmírnými aktivitami, spolupráci s průmyslem, k podpoře inovací v oblasti vesmírné bezpečnosti a obrany a ke zvyšování konkurenceschopnosti. Mezi nejvýznamnější opatření v oblasti vesmíru v rámci EU v současnosti patří příprava unijní strategie pro bezpečnost a obranu vesmíru, odstraňování nedostatků ve vesmírných kapacitách a posilování a rozšiřování vesmírné infrastruktury.

Ve druhém panelu odborníci diskutovali o vesmírné bezpečnostní a obranné politice z pohledu EU i NATO. Účastníci zastupující EU, jmenovitě Evropskou komisi a Evropskou službu pro vnější činnost, a ústředí NATO se shodli, že obě organizace musí být připraveny na konkurenceschopnější, spornější a přetížené vesmírné prostředí. Panelová diskuze zdůraznila význam vesmíru pro kritickou

infrastrukturu a zpravodajské potřeby členských států EU. Nezbytnou reakcí je posílení odolnosti prostřednictvím prověřování investic, snižování závislostí, kybernetické obrany a připravenosti a schopnosti rychle využít zdroje, včetně vypouštěcích zařízení. EU má k dispozici všechny potřebné nástroje, ale musí reagovat a přijmout koordinovaný postoj na mezinárodních fórech. Pro NATO využití vesmíru posílilo schopnosti spojenců odhalovat hrozby, zvýšilo situační povědomí a poskytlo nové schopnosti pro odstrašení a obranu. Zástupce NATO zdůraznil, že cílem Aliance není militarizovat vesmír, ale zvýšit situační povědomí a poskytovat odolné a udržitelné schopnosti i operační podporu.

Zástupce českého Ministerstva obrany poukázal na to, že vesmír je součástí priorit obranné politiky ČR spojených s implementací unijního Strategického kompasu; sice stále novým, ale trvale rostoucím předmětem naší pozornosti, který se postupně promítá do konkrétních akcí a účasti českých odborníků na mnohonárodních aktivitách jak v NATO, tak v EU.

Třetí panel byl věnován tématu vesmíru jako operační oblasti se zaměřením na vojenskou perspektivu. Odborníci diskutovali o rostoucím vojenském významu vesmíru z hlediska operačního plánování a činností. Vesmír a vesmírné technologie jsou široce používány ke zvýšení efektivity vojenských schopností a je třeba je zohlednit v obranném plánování. Řečníci z Armády ČR, unijního Generálního ředitelství pro obranný průmysl a vesmír a Satelitního centra Evropské unie se shodli na nutnosti řešit rizika, která představuje rostoucí počet aktérů a aktivit ve vesmíru a také intenzivní vývoj a testování protisatelitních prostředků. Představili také příklady využití jejich produktů a služeb na národní i mezinárodní úrovni a nastínili, jak přispívají k bezpečnosti transatlantické oblasti.

Poslední panel byl zaměřen na průmysl, výzkum a vědu v oblasti vesmíru. Odborníci zastupující širší spektrum zainteresovaných subjektů, včetně České vesmírné aliance a Evropské investiční banky, konstatovali, že současné vesmírné aktivity z velké části spoléhají na úsilí akademické sféry a průmyslu, které umožňují nejmodernější technologický výzkum a přinášejí zásadní pokrok v oblasti vesmírných technologií. Vesmírné technologie mají ze své podstaty dvojí použití, což znamená, že výsledky investic do civilních programů lze využít i pro obranné a bezpečnostní účely. Evropská unie a Evropská obranná agentura významně usnadňují svým členům spolupráci v této oblasti. Náklady na tyto aktivity jsou rozděleny mezi národní rozpočty a fondy EU. Kromě toho byla během diskuse zmíněna i myšlenka využití partnerství veřejného a soukromého sektoru. Účastníci se shodli, že cílená podpora evropských vesmírných ambicí je nezbytná k tomu, aby si EU a její členské státy zajistily své místo mezi „vesmírnými mocnostmi“.

Pražský odborný seminář dospěl k závěru, že vesmír pro transatlantickou bezpečnost, odstrašování a obranu klíčovou oblastí. České předsednictví EU v průběhu celého svého trvání naplňovalo tuto premisu a kladlo důraz na posílení spolupráce EU-NATO nejen v této oblasti. „Význam vesmírné domény pro bezpečnost a obranu je neoddiskutovatelný. Jsem rád, že české letecké společnosti vyrábějí špičkové technologie a jsou úspěšně zapojeny do různých mezinárodních výzkumných projektů včetně Evropského obranného fondu,“ uzavřel náměstek ministryně obrany pro řízení sekce průmyslové spolupráce Tomáš Kopečný.

<https://mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/nase-bezpecnost-a-obrana-je-stale-vice-zavisla-na-aktivitach-ve-vesmiru--shoduji-se-odbornici-240894>